

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

מג.

עין משפט
נר מצוה

ג א ב מ"י פט"ו מהל'
סנהדרין ה"א סמג
עשין קב:
ד ג מ"י פ"ג מהלכות
סנהדרין הלכה ג סמג
עשין נח:
ה ד מ"י שם הלכה ז סמג
שם:
ו ה ו מ"י שם הלכה ג:
ז ז מ"י שם פ"י ה"א:
ח ח מ"י שם הלכה ד:
ט ט ו מ"י שם
פ ט ו מ"י הלכה ט סמג

רבינו חננאל

פשוטה היא בר אשי אמר
פסד רבני ריחן הוה יתיב
במחנה ליהרר ואמר הוצא
המקל חרץ למחנה
ליהרר. לא מחזק למחנה
ישראל וצויצוא לא המקל
לדעיה (א) חרץ לסימניה
ונח ליהרר אמרי לי
בזמן הוצא ואתה מציא
הוצא לדעיה שרי חרולו
הוצא כדתיבי פסד
הנפשיזאן וזר דרשת ברו
קשיא: **ואחד** עומד על
פחה בית דין והסורדין
בידו והוסק חרץ קמנ
בר שיהא רוחאזו ברו אפס
בר הונא שטיטא לא אחד
אבן נסכה הוה ואחד
עץ שנחלה בו וכן סיף
שנהרג בו וסודר שנחנק
בו כולו משל כבוד לא
סודר שגנפיו פסד בו וסס
שברזי משיב מי כיון
שכדי חטאיו לעשות לו
הצלה משלחן עושין לו
דילמא כיון דהצלה דיריה
היא מירדה ויהי ולא
אשפיטא: **אמר** רש"י
לכות שמי מקשקש אל
היוצא ליהרר כדי שחטורף
דעתו ליהרר שרי יקורק
שכורסוליהו ויהי מחנכותו
משלחן אל התנחבד משל
התרמג בר רבא מרוב
(ג) מסחבאר משל ציבור
שנאמר תו שבר יאליבד:
ואמר ר"י יוסף כי תנעת
מן התלמודיזא שוכיה ומת
זמן האלמורדיזא
והי עומד במקומו. אפילו
אמר שיש לי ללמד על
עמי זכות מחזיקין אותו
אפילו ד"ה עמיסין.
ורכבד משל משכדבריו
מכאן לו זכות שמיסין
ואם לאו יוצא ליקסל
והרצו ויצא פסיון בן
פלתי יוצא לעל
שכבר עבירה פליתות
עבר אמר אבי רצור

(א) ונראה דהסגר בדבר רבנו
ו"ל ובני ישראל עשו כאשר
צוה ה' את משה ג"כ לעשייה
וחד למחיה כו']
(ב) עיין באגרות רב שירא גאון
ד"ה ולפוס הכין איתוספא
הוראה וכו' וממלא כ' הוא היה
אחד מרבני סבוראי אשר
הוסיע דבריו בגמ'.

דדרשת ויניאלו דריש נמי וירגמו כו':
נמי אותם. במקלל כתיב אבן ובמקושש
א רב פפא לאפילוגי עליה דתנא: והכי
הכי קאמר אי נמי לא הוה נפיק

לא נִיַּיתִי אַחֲרָיִנִי. וְהֵא דַּכְמִי
(דברים יז) יְדֵי הָעֹלָם תְּהִיָּה
בְּנֹ בְּרִאשׁוֹנָה וּבִ"ה דְּהִנֵּי מִיָּלִי
הֵיכָא דְּלוֹתָהּ הָאֲבָן קִיַּיֵּמַת אֲבָל אִם
נִאֲצַדָּה אֹו נִפְלֵה לִּים הִ"א דְּלֵא
נִיַּיתִי אַחֲרָיִנִי:

פשיטא אחד אבן. הא דלא חשיב פמילא שנשרף צה משום דאצרייתא דלקמן (דף מה:): דקמתי כולן נקברים עמו קאי והתם לא שיך למיתני פמילא שנשרקה למוד פיו:

רב אשי אמר משה היכא
 צא את המקלל חוץ למחנה
 ויוציאו את המקלל לעשייה
 כאשר צוה ה' את משה
 ואמר ליה רבנן לרב אשי
 יום מאי דרשת בהו קשיא:
 ואחד אבן שנסקל בה ואחד
 שנחנק בו כולן משל צבור
 לנפשיה בעי רב הונא סודר
 ונהצלה ידיה מדידה הוא
 לה מדידהו ותו הא דאמר ר'
 משקין אותו קורט של לבונה
 שבר לאובר ויין למרי נפש
 ומביאות אותן לא התנדבו
 וצבור כיון דכתיב תנו מדידהו
 אחד מן התלמידים יש לי
 ת בידיה גשתק אפילו אחד
 מאי תא שמע דאמר רבי יוסי
 רואין אותו כאילו חי ועומד
 ואמר תיבעי לך: אפילו הוא
 עם ראשונה ושניה ושיש
 תו מכאן ואילך אם יש ממש
 פפא מחזירין אותו רב פפא
 ביי דמסרינן ליה זוגא דרבנן
 ליה מעיקרא אגב דבעית לא
 זכות פטרוהו ואם לאו יצא
 ליסקל על שעבר עבירה
 לו זכות יבא וילמד עליו:
 נשעה פלונית ובמקום פלוני
 לפניו: לפניו אין מעיקרא לא:
 לפניו מ' יום קודם שהוא יוצא
 שיוודע לו זכות יבא וילמד עליו
 ותסברא בר הפוכי זכות הוא
 עליו אלא שאני ישו דקרב
 מתאי נקאי נצר ובניו ותורה
 ואראא פני אלוהים אמוהו לו
 הו לנקאי אמר להו נקאי יהרג

תִּהְיֶה לְנֹצֵר אָמַר לָהּ נֹצֵר יִהְיֶה
כְּנֹצֵר נִתְעַב אֶתִּיהוּ לְבוּנִי אָמַר
בִּי הוֹרֵג אֶת בֶּנְךָ בְּכוֹרֶךָ אֶתִּיהוּ
15 דַּכְתִּיב זֹכֵחַ תּוֹדָה יִכְבְּדֵנִי:
אֲרִיב"ל

וַיֹּבִי יִשְׂרָאֵל עֵשׂו כְּאִשֶּׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה
אֵלָּא מִעֲתָה וַיִּוְרְמֻ אוֹתוֹ אֲבָן מֵאֵי עֲבְרֵי
לִיָּה הֵהוּא מִבְּעֵי לִיָּה לְכַדְתִּנִּיא וַיִּוְרְמֻ אוֹתוֹ
בְּאֲבָן ⁶ אוֹתוֹ וְלֹא בְּכִסּוֹתוֹ אֲבָן = שֵׁאִם
מֵת בְּאֲבָן אַחַת יֵצָא וְאִצְטָרִיךְ לְמִיכְתָּב אֲבָן
וְאִצְטָרִיךְ לְמִיכְתָּב: אֲבָנִים דֹּא' כְּתֵב רַחֲמָנָא
אֲבָן הוּא אֲמִינָא הֵיכָא דְלֹא מֵת בְּחֵדָא לֹא
נִיתִי אַחֲרִיתִי וּמִיֻּקְטְלִיָּה כְּתֵב רַחֲמָנָא אֲבָנִים
וְדֹא' כְּתֵב רַחֲמָנָא אֲבָנִים הוּא אֲמִינָא
מִעֻקְרָא נִיתִי תַרְתִּי כְּתֵב רַחֲמָנָא אֲבָן ⁷ וְהֵא
הָאֵי תֵנָּה נִאֲמַר קִאֲמַר אִילוֹ לֹא נִאֲמַר קִאֲמַר
וְהוּ"ק אִילוֹ לֹא נִאֲמַר קִרָּא הֵייתִי אֲמִינָא גִּזְרָה

שוה עכשיו שנאמר ^אקרא גזירה שוה לא ^ב
 הוה יתיב במחנה לוייה ואמר ליה רחמנא ^ג
 לוייה אל מחוץ למחנה חוץ למחנה ישראל
 עשייה בהדיא כתיב בהו וכני ישראל עי
 ההוא מיבעי ליה ^דחד לסמיכה וחד לדר
 לדידך כל הני הוציא דכתיבי בפרים הנש
 אחר עומד כ': אמר רב הונא פשיטא ל
 עין שנתלה בו ואחר סייף שנהרג בו ואחר ^ה
 מ"ט דמדידה לא אמרינן ליה זיל וליתיה ולוי
 שמניפין בו וסוס שרץ ומעמידן משל מי הוא
 או דילמא כיון דבי דינא מחייבין למעבד בה ^ו
 חייא בר רב אשי אמר רב חסדא ^זהיוצא ליה
 בכוס של יין כדי שתטרף דעתו שנאמר ^ח
 ותנאי גשמי יקרות שבידו ושלם ^טהיו מתנב
 גשמי יקרות משל מי הא ודאי מסתברא ומש
 בעא מיניה רב אחא בר הונא מרב ששת ^י
 ללמד עליו זכות ונשתתק מהו ^{יא}מנפה רב ש
 בסוף העולם נמי התם לא קאמר הכא קאמר
 בר חנינא ^{יב}אחד מן התלמידים שזיכה ומח
 במקומו זיכה אין לא ^{יג}זיכה ^{יד}לא זיכה פשיטא
 כ': ואפילו פעם ראשונה ושניה והתניא ^{טו}
 ממש בדבריו בין שאין ממש בדבריו מחזירין
 בדבריו מחזירין אותו אין ממש בדבריו אין
 תרגומה ^{טז}מפעם שניה ואילך מנא ידעי ^{יז}אמר
 אי איכא ממש בדבריו אין אי לא לא ולימס
 מצי אמר רב מאי דאית ליה: ^{יח}מתני' מצאנן
 ליסקל ^{יט}וכרו וצא פלוני איש פלוני כל פלוני
 פלוני ופלוני ופלוני עדיו כל מי שירדע
 גמ' אמר אביי ^כוצרך למימר ביום פלוני
 דילמא איכא דידעי ואתו ומוזים להו: וכרו וצ
 והתניא בערב הפסח תלאוהו ליש ^{כא}וכרו ית
 ליסקל על שכיף והסית והדיח את ישראל כל
 ולא מצאו לו זכות ותלאוהו בערב פסח אמר ע
 מסית הוא ורחמנא אמר ^{כב}לא תחמול ולא תכ
 למלכות הוה: ת"י חמשה תלמידים היו לו ליש
 אתוהו למתי אמר להו מתי יהרג הכתיב ^{כג}מתי א

דו לז אין נקאי יהרג דכתיב במסכתרים יהרג נק
ו ליה אין נצר יהרג דכתיב ¹¹ ואתה השלכת מקב
ישראל אמרו ליה אין בוני יהרג ¹³ דכתיב הנה
הכתיב מזמור לתודה אמרו ליה אין תודה יהרג

[illegible]

הַבַּיִת בָּאֵלֶּה מִסֵּוֹי יֵרֵה יִירֵהָ) מִכָּאן
שֶׁאֵחָד מִן הָעֵדִים בָּא וְדוּחָהּ וּמִפִּילֹ
וּמְנוּחָה בֵּית הַסְקִילָה לְאַרְץ דְּבִית
הַסְקִילָה גְבוּלָה שְׁמֵי קוֹמוֹת: **לִירֵד.**
וְדִרְשָׁת הַפֶּלֶא בְּפִי נִפְשֵׁיהּ וְאֵל מִחוּץ
לְמַתְחָה בְּפִי נִפְשָׁה כֵּל הַלְּאֻמֹּת דְּפִרְסֵי
הַנְּשֻׁפְרִים מֵאֵי דְרֶשֶׁת בְּבוֹ: **שֶׁסֶרֶף
דַּעֲסוּ.** וְלֹא יִדְלַג (וּסִיתֵמָהֵמָה בְּהִרְיָגָתוֹ:
וְנִשְׁתַּחֲמַק. כָּלָל: **מָה.** מִי אָמַר אֵל
לֹא שֶׁסֶרֶף הוּא מִמֶּשׁ צִדְרֵי וְאִרְי
לְקַסְמוֹת אֵת הַדָּן וְהַצִּדִּיק דִּינִין
לְאֶחָדֵיהֶם: **מִנֶּפֶח רַב שֶׁשֶׁ בִּידֵיהּ.** כְּלוֹמַר
רוּחַ הוּא זֶה שֶׁאֲמַרְתָּ כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁתַּחֲמַק מֵהַ
הַעוֹלָם אֵל לְהֵרֵי אֲחִית לְמִיחָה אֲפִילוֹ
לֹאֲחָדֵהוּ בְּסוֹף הָעוֹלָם נִמֵּי יֵאֻמַּר כֵּן
כִּי־יִזְוֹלֵץ יִהְיֶה שֶׁמֶלֶךְ אֵל אֶחָד בְּסוֹף
הָעוֹלָם שִׁדְעָ לוֹ זְכוּת: וּפְרִינֵין מִי דְמִי
הַבֵּתָּ לֹא אָמַר הֵכָּא אָמַר: **שׁוֹכֵה.**
שֶׁסֶרֶפֶיִז דְּבִרֵּי וְטַעֲמֹה לְאֹר: **חִיבֵנִי**
לֶךְ. מִי אָמַר יִכָּה דְּוָקֵא אֵל דִּילְמָא ר' **ר'**
יִחוּסִי וְיֹרֵחַ דְּמִילְתָּא קֹאמֶר שְׁאֵין דְּרַךְ
לְתַלְמִיד לִימֵר שֶׁ לוֹ לְלַמֵּד זְכוּת וּמִשְׁתַּחֲמַק
וְיֹכֵן מִיִּתֵּה דְמַסְתַּחֲמָא מִיד אֹמֶר רִאיוֹמִי

ושניה: נמי קאמר ובלבד שיש ממש בדבריו ואי ליכא ממש לא מהדרינא: **ממנא ידעי.** אם יש ממש או לאו וכי שלוחים חלמידים צעין שיהו סוקלין: **דמחברנו ליה.** מחבר שיהו ואליל שזו

בתחנת הניבתם ונה יחזירוהו חפציו
ביום האשונה אל"ה י"א חמ"א תשנ"ו

וּלְרֹדֶף **לַמִּימָר**. וְנִי שְׂעָר עֲצִירָה
 וְנִסְתָּרִים חַיִּים סְלִימֵי וְצִשְׁעָה פְּלִיטֹת:
אֵין. דְּמִשְׁמַע בְּהִלְכָּתוֹ:
מַעְיָקָרָא **לֹא**. אֲרַצִּים יוֹם קֹדֶם:
נִקְיָא **נִקְיָא**. רוֹמָא הוּא נִקְיָא זֶה וְרֹמָא
 לְיִהוּדָא שְׁהָרָא בְּמִסְתָּרִים. וְהַשְׁוֵיָה
 עֲנֻלְמָא הוּא מִפְּנֵי הָאוֹמוֹת שְׁקִיב
 עַל מַלְכוּתָא הִיא וְהִיא צְרִיכָא לְהַשִּׁיב עַל כָּל
 רְחִימֵי שָׁמַיָא: **וּזְכָּר** **תּוֹרָה**
יְכַדְדֵּנִי. מִי שִׁהְרֹג תּוֹרָה יְכַדְדֵּנִי:
וּזְכָּר

להו בוני יהרג ¹²הכתיב בני בכר
לתודה אמר להו תודה יהרג

(א) וקמן מה ע"ש פוסט
 כג: (ז"ש) (ג) (ז"מ פק.)
 (ד) (ז"מ פק.) ע"ש ודומה
 (ה) (ז"מ פק.) (ג) ע"ש
 פוסט ח: ד"ה ואח"כ
 (ז) (שמוחה ז"ל) (ג) (ז"ב)
 קלה: (א) לעיל (א)
 (ח) (חוס"פ פ"ט) (ג) ויחמ
 פה: (א) מכלל עד סוף
 העמוד השטח
 האמור השטח כלל ע"ש
 ויחמ"ל ר"פ וק"א
 (ב) (בכ"ס נוסף: הערה) (שמות)
 (ג) (ויקרא דף. ט) (ח)
 (ד) (ז"מ פק.) (ג)
 (ה) ז"ל ר"מ פקמן גבור
 (ו) מכלל עד סוף העמוד
 השטח ע"ש גמורים וק"א
 כלל משי"ל

[illegible]

הגהות הב"ח
(א) גם' שהוא מיצעי ליה
לסמיכ' ולדחיי' כז"ל
ומיבט חד ומיבט וחד
נמחק: (ב) שם לא זיכה
לצ' לא זיכה פשוט:

מוסף רש"י

מנפח רב ששט ביריה
דך שחוק כלס שמשפ
כך מתחם יריו ומלחיו
לנפח. לומר כן המורח
שהלך כך אנד טעמו כו'
(ושבים ב"ב קלד). רראי
אוהו. לענין המנין
(דד). במסרין ליה ונא
דרבנן. שמלין אוהו עד
בית הסקילה וס אמר י
ללמד אותו על עמלי
ישמעו אלו על ים ממש
נדבריו אם לאו (יזא פה).